

Obsah

Strana

Předmluva	5
---------------------	---

Díl první

Úvod.

1. <i>Tóny</i> : Sedm základních tónů. Alikvotní tóny	7
2. <i>Noty</i> : Trvání tónů. Linková osnova. Pomocné čáry. Notové písmo	7—8
3. <i>Klíče</i> : Houslový, altový, tenorový, basový. Obrázec, jak se noty v různých klíčích jmenují a píší	8
4. <i>Oktávy</i> : Přehled oktáv, jejich označování a pojmenování	9
5. <i>Chromatické změny tónů</i> : křížek, dvojitý křížek, bé a dvojité bé, odrážka a dvojitá odrážka	10
6. <i>Celé tóny a půltóny</i>	11
7. <i>Stupnice</i> : Stupnice tvrdé (dur) a měkké (moll), harmonické a melodické, zvětšená sekunda, citlivý tón	12
Přehledná tabulka všech stupnic s rozloženými trojzvuky (kadence)	13
Chromatická stupnice dur a moll, chromatico-enharmonická stupnice, celotónová stupnice	18
Stupnice molldurová, stupnice složitá (cikánská). Staré stupnice církevní: Jonská, Dorická.	19
Frygická, Lydická, Mixolydická, <i>Aiolská</i>	20
8. <i>Intervaly</i> : Druhy intervalů: Čisté, velké, malé, zvětšené	20
Zmenšené a v hudbě užívané intervaly	21
Konsonantní intervaly	23

Díl druhý

Nauka o harmonii.

§ 1. <i>Přirozené trojzvuky (kvintakordy)</i> : kvintakord dur, moll, zmenšený, zvětšený; základní kvintakordy dur a moll	25
Tabulka všech trojzvuků — kvintakordů — dur a moll, dle kvintového kruhu	26
Trojzvuky — kvintakordy — na všech sedmi stupních základních tónin C dur, a moll	26
§ 2. <i>Čtyřhlasá úprava trojzvuků (kvintakordů)</i> . Přibližný rozsah lidských hlasů	27
Poloha terciová, kvintová, oktávová. Harmonie těsná, rozšířená, smíšená	28
§ 3. <i>Tonika, dominanta a subdominantá</i> . Dur: S T D, moll: °S °T D	28—29

§ 4. <i>Dominantní septakord D⁷</i> : Jeho význam v harmonii	29
Tabulka, v níž jsou uvedeny základní funkce všech tónin	30
§ 5. <i>Spojování toniky s dominantou</i> . Tonika I. stupeň, dominanta V. stupeň	33
Příklady v těsné a rozšířené harmonii	34
§ 6. <i>Spojování toniky se subdominantou</i> . (I.—IV. stupně)	35
§ 7. <i>Spojování subdominanty s dominantou</i> (IV.—V. stupně). Nedovolené souběžné oktávy a kvinty. Protioktávy (antiparalely). Skryté oktávy a kvinty	36
§ 8. <i>Spojení S - D - T</i> (IV., V., I. stupně) a <i>D - S - T</i> (V., IV., I. stupně)	37
§ 9. <i>Spojování toniky s oběma dominantami</i>	38
§ 10. <i>Spojení toniky s dominantami na základě melodického a rytmického</i> . Tvoření melodie a návod k harmonisování	39
§ 11. <i>Cílivý tón</i> . Jeho význam při spojení dominanty s tonikou a při spojení kvintakordů V. a VI. stupně. (D— SF). <i>Zdvojené tercie</i>	43—44
§ 12. <i>Harmonisování krátkých nápěvů trojzvuky I., IV., V. a VI. stupně</i> . (T S D SF .)	46
§ 13. <i>Dominantní septakord</i>	48
Funkce dominantního septakordu D ⁷ , rozvedení do toniky	49
Příklady spojení T D ⁷ T. (I., V ⁷ ., I. stupně)	50
§ 14. <i>Klamný závěr</i>	51
Spojení dominantního septakordu s akordem VI. stupně	52
§ 15. <i>Kvintakordy II. stupně</i> . Spojení II., V., I. stupně. (ID D T.) a II., V ⁷ ., I. stupně (ID D ⁷ T) v tóninách dur a moll	53—54
Spojení II., VI. stupně (S SF) a II., III. stupně (S F#D)	55
§ 16. <i>Kvintakordy III. stupně</i>	55
§ 17. <i>Kvintakordy VII. stupně</i>	56
§ 18. <i>Přehled funkčních zkratk</i>	56
V notaci	57
Příklady některých spojů v krátkých melodiích	58
Národní písně k harmonisování	59
§ 19. <i>Melodické a průchodné tóny</i>	60
Průchody diatonické, chromatické, lehké, těžké, v souběžných terciích	61
v sextách, protipohybu, skrytý průchodný tón, nepravý (volný), myšlený, opuštěný	62
Průchodné tóny v tónině molové	63
Vzory ve skladebné úpravě	63—64
Které tóny považujeme za akordické a které za průchodné	64
Ukázky z hudebních děl	65
§ 20. <i>Střídavý tón</i> . Pravidelný - lehký, nepravidelný - těžký	68
Vrchní a spodní bezprostředně za sebou, opuštěný, v terciích, sextách, protipohybem, ve volném pohybu	69

V spojení s dominantami, střídání trojhlasé - akordické	70
Střídavý tón v base. Střídání basového tónu ve smíšené harmonisaci	
Některé ukázky z hudební tvorby	71
§ 21. <i>Melodické ozdoby</i> . Příráz, odraz, skupinka, náraz	72—73
Nátryl, trylek, řadový trylek.	74
Soutryl, obal.	75
§ 22. <i>Obraty kvintakordů</i> . Generálbas	76
Co je to sextakord a kvartsextakord? Sextakord	77
Kvartsextakord. Sextakordy a kvartsextakordy v C dur, a moll	78
Nové funkční značky	79
§ 23. <i>Čtyřhlasá úprava sextakordů</i>	79
Spojení kvintakordů se sextakordem téhož souzvuku	80
Spojení kvintakordů s příbuznými sextakordy	80
Spojení kvintakordů s nepřibuznými sextakordy	82
Některé spoje sextakordů příbuzných	84
Spojení nepřibuzných sextakordů	85
§ 24. <i>Kvintakord a sextakord VII. stupně v dur i moll</i>	87
Sextakord II. stupně v moll	88
Sextakord zvětšeného kvintakordu III. stupně v moll	89
§ 25. <i>Kvartsextakord</i>	90
Kvartsextakord průchodný, následný	92
§ 26. <i>Sextakordy a kvartsextakordy průtažné, střídavé a následné</i>	93
Návod na vypracování generálbasového úkolu	98
Sextakord, kvartsextakord a dominantní septakord v praktickém použití. Příklady	102
§ 27. <i>Obraty dominantního septakordu</i>	105
Kvintsextakord	106
Terckvartakord	107
Sekundakord	109
Ukázka, jak uvažovati a řešiti daný úkol	113
Ukázky z hudební tvorby	116
§ 28. <i>Volné spojování příbuzných akordů</i>	120
Některé volné spoje kvintakordů	121
Dominantní septakord ve volném rozvedení	122
§ 29. <i>Malý septakord</i>	125
Obraty malého septakordu.	127
Rozvedení nepřímé	128
Spoje s akordy jiných stupňů	129
Malý septakord ve volné skladbě	131
§ 30. <i>Zmenšený septakord</i>	132
Rozvedení do toniky	133
Obraty zmenšeného septakordu a jich rozvedení do toniky	134

Nepřímé rozvedení do toniky. Spoje s akordy jiných stupňů	135
Užití zmenšeného septakordu v harmonickém sledu akordů	137
Rozvedení do tonického kvintakordu a sextakordu	137
Vypracovaný příklad v přísném a volném spojení	139
Příklady z hudební tvorby	140
§ 31. <i>Závěr. Autentický a Plagální, dokonalý celý</i>	140
Autentický a Plagální nedokonalý celý, melodicky zeslabený, polo- viční	141
Rozšířený autentický. Autentický dokonalý celý závěr. Autentický poloviční závěr. Klamný závěr	142
Harmonicky zeslabený	143
Rytmičky zeslabený. Melodicko - harmonicky zeslabený. Melodicko - rytmicky zeslabený	144
Harmonicko - rytmicky zeslabený. Melodicko - harmonicko - rytmicky zeslabený	145
Ukázky závěrů hudebních děl	146
§ 32. <i>Sekvence</i>	150
§ 33. <i>Vedlejší čtyřozvuky - septakordy. Rozvedení velkého septakordu I. stup- ně a jeho obratů</i>	154
Volné použití a rozvedení velkého septakordu I. stupně. Použití sept- akordu I. stupně v mezivěti melodie. Rozvedení velkého septakordu do zmenšeného septakordu I. stupně k dokonalému závěru	155
Nástup velkého septakordu I. stupně přímo, bez přípravy. Obraty vedlejších septakordů	156
Septakord II. stupně (subdominanta s přidanou sextou)	158
Septakord III. stupně. Septakord IV. stupně	161
Septakord VI. stupně	162
Vypracované příklady národních písní	163
Vystřídání septakordů na všech stupních tóniny	164
§ 34. <i>Vedlejší septakordy v moll</i>	165
Septakord I. stupně a jeho obraty	166
Septakord II. stupně a jeho obraty	167
Septakord III. a IV. stupně a jejich obraty. Dorská sexta	168—169
Septakord VI. stupně. Obraty	171
Příklady z hudební tvorby	174
§ 35. <i>Dominantní nonový akord (na všech stupních)</i>	175
Obraty dominantního nonového akordu	177
Spojení toniky, subdominanty, dominantního nonového a septimového akordu v dur i moll	179
Spojení moll-subdominanty	180
Vedlejší nonové akordy. — Dorská sexta	181
Ukázky z hudební tvorby	183
§ 36. <i>Undecimový a terdecimový akord</i>	184
Volné příklady ve skladbě	188

Díl třetí

Průtah.

Strana

§ 37. Provedení průtahu	191
§ 38. <i>Jednoduché průtahy shora.</i> Průtahy u kvintakordu — kvartový, sextový, nonový	193
Průtahy u sextakordů, u kvartsextakordů	194
Ukázka: Očíslovaný bas, jeho harmonické vypracování a k němu přikomponovaná melodie pro housle, založená na průchodných a harmonických tónech	195—196
<i>Průtahy u dominantního septakordu</i>	197
Nad obraty dominantního septakordu	197
<i>Průtahy nad malým a zmenšeným septakordem</i>	198
Nad malým sextakordem. Nad zmenšeným septakordem	198
<i>Průtahy u vedlejších septakordů</i>	199
Průtahy u nonových, undecimových a terdecimových akordů	200
§ 39. <i>Průtahy zdola</i>	203
§ 40. <i>Průtahy dvojitě</i>	204
Dvojitě průtahy zdola	206
Smišené dvojitě průtahy	207
§ 41. <i>Akordické průtahy</i>	207
§ 42. <i>Volné průtahy</i>	207—208
Přerušený průtah	208
Několik ukázek z hudební tvorby	210
§ 43. <i>Anticipace — předjímka</i>	214

Díl čtvrtý

O modulaci.

§ 44. <i>Theoretický úvod</i>	217
Víceznačnost akordů	218
Modulace z tóniny durové do stejnojmenné molové a naopak. C dur — c moll, c moll — C dur	218
C dur — G dur, a moll — C dur	220
Mimotonální dominanty	221
Přehodnocení funkce, modulační okamžik	225
Zmenšený septakord	227
a moll — C dur	228
Modulace z durové tóniny do souběžné molové. C dur — a moll	229
Přechod z molové tóniny do durové či molové tóniny dominantní. a moll — e moll	231
<i>Neapolský sextakord</i>	232
Modulace z durové tóniny do dominantní molové. C dur — g moll	235
C dur — F dur — f moll. a moll — d moll — D dur	237
Sekvence proměnou vždy nové toniky v dominantu z tóniny C dur do C dur	238

	<i>Strana</i>
<i>Akordy terciové příbuznosti</i>	240
Zvětšený kvintakord	242
Zvětšený terckvartakord	245
Zmenšený kvintakord	248
Zvětšený kvintsextakord	249
Frygický kvintakord	250
Zvětšený sextakord	251
Jiné modulační prostředky	252
Souhrn nejdůležitějších poznatků o modulaci.	252
<i>Myšlenkový postup při modulaci</i>	253
<i>Modulace z tóniny C dur do b moll</i>	254
Přiřazení mimotonální dominanty	254
Modulace prostřednictvím jiných zmenšených septakordů	255
<i>Neapolský sextakord</i>	256
Terciová příbuznost	257
Rozvedení zvětšeného terckvartakordu	258
Modulace z C dur přes pomocné tóniny do b moll	260
<i>Příklady modulace do vzdálenějších tónin:</i>	
C dur — Fis dur	261
a moll — Es dur	262
C dur — es moll	263
a moll — cis moll	264

Závěry s použitím mimotonálních akordů:

Závěry s použitím mimotonální dominanty	265
Závěry se zmenšeným septakordem, se zvětšeným terckvartakordem, s akordy terciové příbuznosti	267
Závěry s mimotonálním akordem nonovým. Samostatné volné závěry.	
<i>Modulační sekvence</i>	268
<i>Příklady z děl mistrů vážné hudby i skladatelů hudby populární</i>	269
Modulace z C dur do d moll přehodnocením zmenšeného septakordu (L. van Beethoven: Sonata No. 3.)	269
Modulace z C dur do G dur přehodnocením dominanty v toniku. (Beethoven: Sonata No. 9.)	270
Vybočení z tóniny s použitím volného přiřazování dominantního septakordu. (Čajkovskij: Houslový koncert, II. věta.)	270
Modulační sekvence pomocí <i>neapolského sextakordu</i> (Jos. Suk: Píseň lásky)	270
Modulace z A dur do B dur pomocí snížené tercie durového tonického kvintakordu, za kterým je volně přiřazen dominantní septakord. (W. A. Mozart: Sonata No. 13.)	271
Modulace z F dur do a moll (A dur) přehodnocením zmenšeného septakordu. (B. Smetana: Česká píseň.)	271
Modulace přehodnocením doškálního akordu. (B. Smetana: Polka z opery „Dvě vdovy“.)	271—272

	<i>Strana</i>
(G. Puccini: Tosca.)	272
Modulace z <i>G</i> dur do <i>F</i> dur pomocí snížení tercie u tonického kvintakordu. (A. Dvořák: Slovanský tanec č. 1.) op. 46.	273
Krátké vybočení z tóniny. (J. Fučík: Vjezd gladiatorů.)	273
Modulace z <i>As</i> dur do <i>C</i> dur přehodnocením zmenšeného septakordu. (J. Fučík: Zimní bouře.)	274
Modulace z <i>f</i> moll do <i>As</i> dur přehodnocením molové dominanty. (R. Friml: Písně Závišovy.)	274
<i>Tóninový skok</i> . (R. Friml: Písně Závišovy.)	275
Modulace z <i>G</i> dur do <i>F</i> dur pomocí snížení tónické tercie. (J. Strauss: Na krásném, modrém Dunaji.)	275
Modulace na podkladě terciové příbuznosti a přehodnocením funkce. (J. Strauss: Růže z jihu.)	276
Příklady modulací průchodných. (R. Wagner: Tannhäuser.)	277
(A. Dvořák: Houslový koncert, III. věta.)	278
(W. A. Mozart: Sonata No. 11.)	279
(G. Puccini: Tosca.)	280
<i>Průchodná modulace nad prodlevou</i> . (Joh. Strauss: Růže z jihu.)	280
<i>Úloha</i> : Harmonické modulace z hudebních děl, upravené do generálbasu	282
§ 45. <i>Prodleva</i>	284
§ 46. <i>Basso ostinato</i> . (Tvrdošíjný bas.)	285
Doslov	287

Příloha

<i>O melodiích</i> . Jak tvořiti melodií?	288
<i>Kontrast</i>	292
Jak si počínati při tvoření vlastní melodie	293